

Bildande av naturreservatet Torkeln i Tierps kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som markerats på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Föreskrifter beslutade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § första stycket förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. träder i kraft den 5 mars 2026.

Naturreservatets namn ska vara Torkeln.

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 3, för naturreservatets långsiktiga vård.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda och återställa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Det preciserade syftet är att:

- skydda, vårda och återställa lövrik skog, landhöjningsskog och slätterängar, samt den biologiska mångfald som förekommer i dessa miljöer,

- bidra till att gynnsam bevarandestatus uppnås på biogeografisk nivå för utpekade livsmiljötyper och arter enligt art- och habitatdirektivet,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- skogsbruk och exploaterande verksamheter samt grävning, dikning och uppförande av anläggningar och anordningar förbjuds,
- betespräglade skogar hävdas med bete och/eller med naturvårdsinriktade skötselåtgärder,
- områden som tidigare brukats som ängsmark återställs.

Skälen för beslutet

Naturresevatets prioriterade bevarandevärden utgörs av lövrik skog och landhöjningsskog. Ädellövträd, äldre hassel och gamla granar är prioriterade strukturer. Ett flertal skyddsvärda arter är knutna till de prioriterade naturtyperna och strukturerna, till exempel lundflora, epifytiska lavar, marklevande svampar samt fåglar.

Friluftsliv och möjlighet till naturupplevelser är också ett prioriterat bevarandevärde.

Föreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. utföra skogsbruksåtgärder, såsom att avverka, röja, så, plantera, markbereda, bryta stubbar eller upparbeta vindfällan, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar,
2. uppföra byggnad, torn, mast, vindkraftverk eller anlägga väg, stig, spång, stängsel eller annan anläggning eller anordning,
3. anlägga mark- eller luftledning,

4. förändra reservatsområdets topografi, hydrologi, yt- eller dräneringsförhållanden, såsom att gräva, spränga, schakta, fylla ut, borra, dämna, markavvattna, dränera, underhållsrensa dike eller på annat sätt föra bort vatten,
5. anordna upplag eller deponera,
6. tillföra kalk eller växtnäringsämnen,
7. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande med undantag för att
 - i samband med jakt sätta upp skyltar, snitslar eller andra markeringar,
8. anlägga åtel eller utfodra vilt,
9. så eller inplantera växt-, svamp eller djurart.

Undantag från föreskrifter under A

Föreskrifterna under A ovan ska inte utgöra hinder för att:

- a) förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, genomför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan,
- b) genomföra biologiska undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd,
- c) vidta nödvändiga åtgärder i samband med betesdrift, till exempel uppsättning och underhåll av stängsel, samt vid tillsyn och utfodring av betesdjur,
- d) personal inom polisen, sjukvården eller räddningstjänsten. vid insatser använder motordrivet fordon samt vid behov vidtar andra åtgärder. Anmälan ska om möjligt göras till Länsstyrelsen i förväg, annars snarast efter genomförandet.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas att tåla

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar uppförs och att följande åtgärder genomförs:

1. utmärkning av naturreservatets gränser,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. anläggande och underhåll av stigar och spänger,
4. i anslutning till anordningar och anläggningar för friluftslivet genomföra åtgärder såsom fällning av träd, röjning av sly och klippning av gräs och vass,
5. naturvårdsinriktad röjning, luckhuggning, frihuggning, trädfällning, ringbarkning, slätter, tuvfräsning, bete samt uppförande av stängsel vid bete,
6. tillfälliga upplag i samband med reservatets skötsel,
7. mekanisk bekämpning av invasiva eller för området främmande arter,
8. åtgärder i syfte att begränsa eller förhindra angrepp av åttatandad granbarkborre, som kan hota prioriterade bevarandevärden, genom utläggning av fångstvirke, fällning och barkning av angripna granar, rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda granar ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda fårskt angripna granar kan transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas. Eventuellt infört fångstvirke ska föras ut ur reservatet,
9. undersökning av mark, vegetation, djurliv och andra naturförhållanden samt insamling av nödvändigt bestämningsmaterial,
10. jakt på mink, räv och mårddhund efter samråd med jakträttsinnehavaren.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. insamla mossor, lavar eller vedlevande svampar med undantag för insamling av enstaka exemplar för artbestämning,

- 2. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur med undantag för insamling av enstaka individer för artbestämning,
- 3. framföra motordrivet fordon,
- 4. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlingar, övningar, lägerverksamhet eller motsvarande.

Undantag från föreskrifter under C

Föreskrifterna under C ovan ska inte utgöra hinder för att:

- a) genomföra biologiska undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn	Torkeln
Kommun	Tierp
Socken	Österlövsta
Lägesbeskrivning	Södra delen av Lövstabukten, ca 3 km öster om Karlholm
Naturgeografisk region	26 Skogsslätten syd om limes
Huvudsaklig Objektkategori	Lö, Övrig lövskog
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Berörda fastigheter	Grönö 2:2 och Grönö 2:14
Samfälligheter	-
Servitut	-
Markägarkategorier	Enskilda
Förvaltare	Länsstyrelsen Uppsala län
Areal (enligt NMD)	19,2 hektar

Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet ligger i södra delen av Lövstabukten och består av de två öarna Torkeln (del av) och Slåttharsholmen. Området utgörs till stor del av lövrik skog med klibbal, ask, lönn och gran samt hassel. I området finns spår av bete och mindre områden som tidigare använts som äng. Floran är rik med arter som blåsippa, desmeknopp, svart trolldruva, myskmadra, ormbär, skogsknipprot, hässleklocka och lundkardborre. Bland marksvamparna finns flertalet arter knutna till lövskog på kalkrika mulljordar, till exempel flockig puderskivling,

blek puderskivling och granatskivling. Området är också viktigt för fåglar, bland annat för havsörn. De bägge öarna omges av ett tätt vassbälte.

Länsstyrelsens bedömningar

Bevarandevärden

Området har höga naturvärden bland annat för växter, lavar, svampar och fåglar. De största hoten mot området är skogsbruk och exploatering. Skötsel i form av röjning kring ädellövträd kan behövas för att bibehålla och öka naturvärdena. Återställning av tidigare ängsmarker skulle öka både natur- och kulturhistoriska värden. För att områdets värden ska bestå och för att nödvändiga skötselinsatser ska kunna genomföras bedömer Länsstyrelsen därför att området bör skyddas som naturreservat.

Objektet ingår i en marin värdetrakt i södra delen av Lövstabukten (Länsstyrelsen 2019).

Ädellövskog är särskilt prioriterat i Nationell strategi för formellt skydd av skog (Naturvårdsverket 2024). Ädellövskogar och hassellundar är utpekade som ansvarsnaturtyper i Uppsala län (Länsstyrelsen 2015).

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Länsstyrelsen att bildandet av naturreservatet följer gällande riktlinjer för prioritering av skydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av biologisk mångfald.

Hushållning med mark- och vattenområden

Naturreservatet berörs inte av några riksintressen enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken. Länsstyrelserna bedömer att beslutet är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna.

Översiktsplan

Området är utpekad som ett resursområde för rekreation, natur och kultur i översiktsplanen för Tierps kommun 2010–2030 antagen av kommunfullmäktige den 14 december 2011. Länsstyrelsen bedömer att beslutet är förenligt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Miljökvalitetsmål

Länsstyrelsen bedömer att beslutet är förenligt med de av riksdag och regering beslutade miljökvalitetsmålen. Genom ett långsiktigt skydd bidrar beslutet till att uppfylla miljökvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Friluftslivsmål

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla det av regeringen beslutade friluftslivsmålet Skyddade områden som resurs för friluftslivet.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Redogörelse för ärendet

Dokumentation

En naturvärdesinventering av Torkeln och Slåttharsholmen gjordes av Greensway AB på uppdrag av Länsstyrelsen under 2019. Skogsstyrelsen pekade 1998 ut ett område med naturvärde på Torkeln. Den södra delen av Lövstabukten, där Torkeln ingår, är i Länsstyrelsens naturvårdsprogram från 1987 utpekad som ett område med mycket högt värde med bevarandevärden i form av ädellövträd och örtrika partier samt för båturet friluftsliv.

Avtal om ersättning

Avtal om intrångsersättning för aktuella delar av fastigheterna har tecknats med ägarna till fastigheterna Grönö 2:2 och Grönö 2:14.

Uppdragen att värdera objekten och sköta förhandlingarna med markägare har utförts av auktoriserade konsultfirmor.

Inmätning av reservatsgräns

Reservatsområdet kommer att mätas in av Skogsstyrelsen på uppdrag av Länsstyrelsen.

Samråd och remittering

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket samt enligt 25 och 25a §§ samma förordning med Tierps kommun och Skogsstyrelsen.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under november 2025 förelagts att inom en tid av en månad yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter och organisationer.

Synpunkter på förslaget till beslut och Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Skanova (Telia Company) AB har ingen erinran mot förslaget till beslut. SGU avstår från att yttra sig.

Vattenfall informerar om att man har elnätanläggningar inom närområdet för naturreservatet. Enligt i ärendet ingiven karta ligger dessa utanför reservatsområdet.

Skogsstyrelsen ser positivt på bildande av naturreservatet.

Tierps kommun ser inga hinder till bildandet av naturreservatet och ställer sig positivt till förslaget till beslut och skötselplan för reservatet. Kommunen vill dock framföra att reservatsföreskrifterna inte får bli ett hinder för genomförandet av SLUs forskningsprojekt om skarv, där jakt och bortträngning behöver genomföras i kolonierna i Lövstabukten. Länsstyrelsen bedömer att reservatsföreskrifterna inte innebär något hinder för det aktuella forskningsprojektet.

Upplandsstiftelsen har inga synpunkter på förslaget.

Kustbevakningen önskar undantag från föreskrifterna för användning av motordrivet fordon. Länsstyrelsen bedömer att Kustbevakningen inte berörs av föreskrifterna under A eller C eftersom det inte ingår något vatten i naturreservatet.

Kungörelse

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningarna Upsala Nya Tidning och Arbetarbladet.

Upplysningar

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Länsstyrelsen Uppsala län är förvaltare av naturreservatet.

I 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) anges bland annat att Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen i fråga om naturreservat. Ansvar kan enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken utdömas för brott mot områdesskydd och förseelse mot områdesskydd. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Jakt får bedrivas inom ramen för jaktlagstiftningen och i samband med detta är det tillåtet enligt reservatsföreskrifterna att sätta upp skyltar, snitslar eller andra markeringar, medföra okopplad hund samt framföra motordrivet fordon i terrängen vid uttransport av fälld älg, hjort, vildsvin eller björn.

Generella bestämmelser utöver reservatsföreskrifterna

I 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor anges bland annat följande. När en räddningsinsats är avslutad ska räddningsledaren

om möjligt informera ägaren av, eller nyttjanderättshavaren till, den egendom som räddningsinsatsen har avsett om behovet av bland annat bevakning. Om ingen bevakning kommer till stånd, trots att det behövs med hänsyn till risken för nya olyckor, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

I 11 kap. miljöbalken finns bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar. För vattenverksamhet kan det krävas tillstånd eller anmälan. Grävning, muddring, sprängning, anläggande av bryggor, bortledning av ytvatten, markavvattning, dämning eller andra åtgärder inom vattenområdet kan vara vattenverksamhet. Bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar finns också i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

Vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259).

Vissa växt- och djurarter är fridlysta enligt artskyddsförordningen (2007:845).

Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950). Till en fornlämning hör ett så stort område på marken, sjö- eller havsbotten som behövs för att bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Detta område benämns fornlämningsområde. Det kan behövas samråd med Länsstyrelsen inför åtgärder. Den som vill rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning ska ansöka om tillstånd hos Länsstyrelsen.

I terrängkörningslagen (1975:1313) finns bestämmelser om körning i terräng med motordrivet fordon.

I reservatet gäller utvidgat strandskydd 300 meter enligt 7 kap. 14 § miljöbalken och Länsstyrelsen Uppsala läns beslut (dnr 511-2623-14).

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 4 med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Stefan Attefall med naturvårdshandläggare Karin Wiklund som föredragande. I den slutliga handläggningen har även länsråd Cecilia Magnusson, avdelningschef Lennart Nordvarg, enhetschef Artur Larsson, länsjurist Anna Runius och planhandläggare Märta Alsén medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

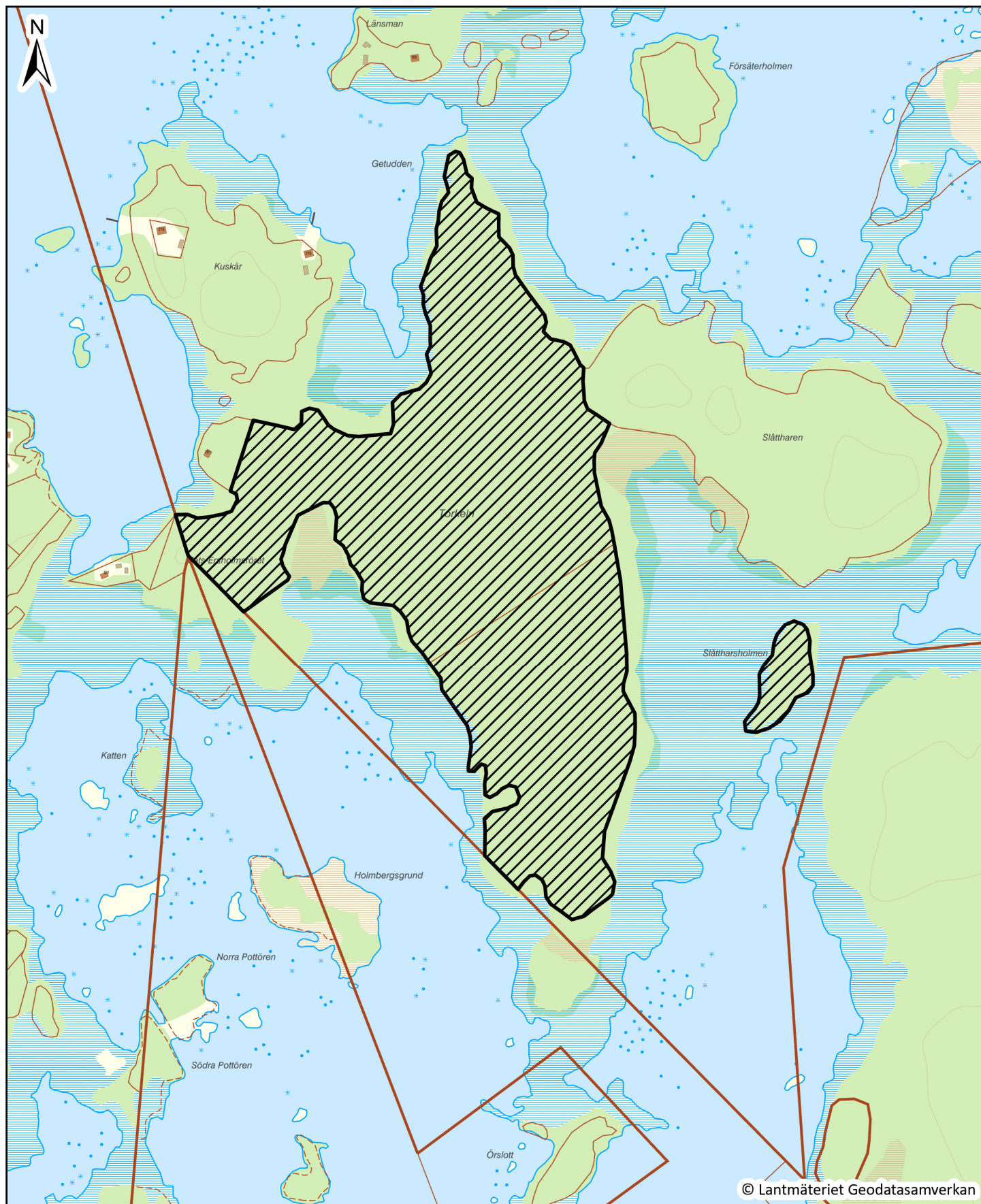
Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Skötselplan med bilagor
4. Du kan överklaga beslutet

Sändlista

Sändlistan är borttagen i denna version eftersom den innehåller personuppgifter.

Beslutskarta

 Naturreservat

0 0,1 0,2 km

Skala: 1:6 000

Översiktskarta

Skötselplan för naturreservatet

Torkeln

Tierps kommun

Innehållsförteckning

Skötselplanens syfte	3
Syftet med reservatet och dess skötsel	3
Beskrivningsdel	4
Uppgifter om naturreservatet	4
Allmän beskrivning	4
Områdets bevarandevärden	4
Biologiska värden	4
Naturvårdsarter	5
Kulturhistoriska värden	6
Värden för friluftslivet	7
Prioriterade bevarandevärden	7
Plandel	8
Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder	8
Skötselområde A: Hasselrik lövskog – 10,0 ha	8
Skötselområde B: Landhöjningsskog – 9,2 ha	12
Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	13
Upplýsningar	13
Bilagor	14
Källförteckning	14

Skötselplanens syfte

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om hur reservatet ska förvaltas för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses.

Skötselplanen kan, inom ramen för syfte och föreskrifter, justeras vid behov. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

Syftet med reservatet och dess skötsel

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda och återställa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Det preciserade syftet är att:

- skydda, vårda och återställa lövrik skog, landhöjningsskog och slätterängar, samt den biologiska mångfald som förekommer i dessa miljöer,
- bidra till att gynnsam bevarandestatus uppnås på biogeografisk nivå för utpekade livsmiljötyper och arter enligt art- och habitatdirektivet,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- skogsbruk och exploaterande verksamheter samt grävning, dikning och uppförande av anläggningar och anordningar förbjuds,
- betespräglade skogar hävdas med bete och/eller med naturvårdsinriktade skötselåtgärder,
- områden som tidigare brukats som ängsmark återställs.

Beskrivningsdel

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn	Torkeln
Kommun	Tierp
Socken	Österlövsta
Lägesbeskrivning	Södra delen av Lövstabukten, ca 3 km öster om Karlholm
Naturgeografisk region	26 Skogsslätten syd om limes
Huvudsaklig Objektkategori	Lö, Övrig lövskog
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Berörda fastigheter	Grönö 2:2 och Grönö 2:14
Samfälligheter	-
Servitut	-
Markägarkategorier	Enskilda
Förvaltare	Länsstyrelsen Uppsala län
Areal (enligt NMD)	19,2 hektar

Allmän beskrivning

Naturreservatet ligger i södra delen av Lövstabukten och består av de två öarna Torkeln och Slåttharsholmen. Området utgörs till stor del av lövrik skog med klibbal, ask, lönn och gran samt hassel. I området finns spår av bete och mindre områden som tidigare använts som äng. Floran är rik med arter som blåsippa, desmeknopp, svart trolldruva, myskmadra, ormbär, skogsknipprot, hässleklocka och lundkardborre. Bland marksvamparna finns flertalet arter knutna till lövskog på kalkrika mulljordar, till exempel flockig puderskivling, blek puderskivling och granatskivling. Området är också viktigt för fåglar, bland annat för havsörn. De bägge öarna omges av ett tätt vassbälte.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Arter med prioriterat bevarandevärde är understrukna.

Flertalet kärlväxter knutna till mullrika jordar förekommer i reservatet, till exempel desmeknopp, lundkardborre, lundskäfting, smånunneört, myskmadra, svart trolldruva och skogsknipprot.

Förekomst av insekter, mossor och lavar i reservatet är relativt dåligt undersökta. Området besöktes av Uppsala Svampklubb den 31 augusti 2019 varvid ett stort antal marksvampar knutna till lövskog och hassel noterades, till exempel läderöra, flockig puderskivling, blek puderskivling, granatskivling, spindelrödhätting, luden skålmurkla och hasselticka. Även svampar knutna till barrträd i skogar med lång kontinuitet, som blå taggsvamp, gultoppig fingersvamp, klubbspindling och brun klibbskivling, noterades vid detta tillfälle.

Bland epifyter på lövträd kan lavarna gulvit blekspik och lönnlav nämnas.

På Slåttharsholmen har månlåsbräken noterats på tre platser

Området är också viktigt för fåglar, bland annat för havsörn.

Naturvårdsarter

Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Detta begrepp omfattar juridiskt skyddade arter, typiska arter, rödlistade arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. Typiska arter är arter vars förekomst indikerar s.k. gynnsam bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Artlistan nedan är hämtad från Artportalen den 22 juli 2025 utifrån ovanstående kriterier. Endast rödlistekategori redovisas och eventuella nyckelarter finns inte med.

Fåglar

Brun kärrhök	<i>Circus aeruginosus</i>	
Brunand	<i>Aythya ferina</i>	EN
Gråkråka	<i>Corvus corone cornix</i>	NT
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	NT
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT
Kanadagås	<i>Branta canadensis</i>	
Lundsångare	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	NT
Mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	NT
Rördrom	<i>Botaurus stellaris</i>	NT
Rörsångare	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	NT

Salskrake	<i>Mergellus albellus</i>	
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT
Sångsvan	<i>Cygnus cygnus</i>	
Ärtsångare	<i>Curruca curruca</i>	NT
Kärlväxter		
Apel	<i>Malus domestica</i>	
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	
Desmeknopp	<i>Adoxa moschatellina</i>	NT
Hässleklocka	<i>Campanula latifolia</i>	
Myskmadra	<i>Galium odoratum</i>	
Månlåsbräken	<i>Botrychium lunaria</i>	NT
Skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR
Smånunneört	<i>Corydalis intermedia</i>	
Svart trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	
Lavar		
Gulvit blekspik	<i>Sclerophora pallida</i>	VU
Lönnlav	<i>Bacidia rubella</i>	
Mossor		
Guldlockmossa	<i>Homalothecium sericeum</i>	
Stubbspretmossa	<i>Herzogiella seligeri</i>	
Svampar		
Blek puderskivling	<i>Cystolepiota seminuda</i>	
Blå taggsvamp	<i>Hydnellum caeruleum</i>	NT
Brun klibbskivling	<i>Limacella glioderma</i>	
Doftrödhätting	<i>Entoloma ameides</i>	NT
Flockig puderskivling	<i>Cystolepiota adulterina</i>	VU
	<i>Melanophyllum</i>	
Granatskivling	<i>haematospermum</i>	
Gultoppig fingersvamp	<i>Ramaria testaceoflava</i>	NT
Hasselticka	<i>Dichomitus campestris</i>	

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan (2020):

CR	=	Critically endangered	Akut hotad
EN	=	Endangered	Starkt hotad
VU	=	Vulnerable	Sårbar
NT	=	Near threatened	Nära hotad

Kulturhistoriska värden

Inom det blivande naturreservatet finns inga registrerade fornlämningar eller andra kulturmiljövärden. Det kan dock inte uteslutas att lämningar från skärgårdsaktiviteter finns, till exempel från fasta fisken såsom katsor eller liknande.

Området har troligen under lång tid nyttjats av människan vilket satt prägel på naturen. Spår av tidigare brukande av marker, som stenröjda slåtterängar och odlingsrösen, kan ses som ett biologiskt kulturarv.

Värden för friluftslivet

Under lågvatten är reservatet möjligt att nås från land genom de täta vassbälten som breder ut sig mellan Skyttskär, Slåttharsholmen och Torkeln.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp:	lövrik skog, landhöjningsskog
Strukturer:	ädellövträd, äldre hassel, gammal gran
Växt, svamp- och djursamhällen:	lundflora, epifytiska lavar, marklevande svampar, fåglar
Friluftsliv:	naturupplevelse
Kulturmiljö:	biologiskt kulturarv

Plandel

Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder

Naturreservatet består av de bägge öarna Torkeln (del av) och Slåttharsholmen.

Den högsta delen av Torkeln började stiga upp ur havet för ca 1 000 år sedan (SGU strandförskjutningsmodell). För 100 år sedan var större delen av reservatsområdet på Torkeln landområde medan större delen av Slåttharsholmen fortfarande låg under vatten. Landhöjningen har haft, och har fortfarande, stor påverkan på vegetationen i området.

Naturreservatet har delats i två skötselområden (bilaga 3.1). Gränsen mellan skötselområde A och B är dragen efter höjdkurvan för tre meter över havet, eftersom det är definitionen för landhöjningsskog enligt Naturvårdsverkets vägledning för naturtyper i EU:s habitatdirektiv. I fält kan dock gränsen mellan skötselområdena avvika något från markeringen på kartan och skötseln av området anpassas till det.

Under bevarandemål anges en målareal för olika livsmiljötyper enligt EU:s art- och habitatdirektiv, med EU:s fyrsiffriga kod för livsmiljötypen inom parentes.

Skötselområde A: Hasselrik lövskog – 10,0 ha

Livsmiljötyp mål: Nordlig ädellövskog (9020), Taiga (9010), Löväng (6530).

Beskrivning

Skötselområdet utgörs till stor del av lövskog med ädellövträd och rik förekomst av hassel. På blockrika högre liggande delar finns även gran. Den södra delen av Torkeln visar tydliga spår av människans tidigare brukande. Små ängar har stenröjts för att det skulle vara lättare skulle slå markerna med lie och det finns också minst ett hamlat träd (Bild 4). De hamlade träden har säkert varit fler och det finns spår av gamla grova stubbar som kanske är spår av detta. I sådana områden kan ängssvampar, till exempel ängsvaxskivling, påträffas.

Hassel och blåsippa är karaktärsarter för området. Lönn och ask förekommer spritt, ofta på blockig mark, och i södra delen finns ett område med ung björk. Floran är genomgående rik med flertalet

arter knutna till näringsrik mulljord till exempel, förutom blåsippa, smånunneört, svart trolldruva, myskmadra, skogsknipprot, ormbär och desmeknopp.

Äldre gran finns framför allt i ett område på norra mellersta delen av Torkeln.

Gulvit blekspik växer som epifyt på ett relativt stort antal lönnar både på Torkeln och Slåttharsholmen.

Hasselticka har noterats på hassel i området. Bland marksvamparna finns flertalet arter knutna till lövskog på kalkrika mulljordar, till exempel flockig puderskivling, blek puderskivling och granatskivling (Bild 2).

Bild 1: Området domineras till stor del av lövträd och hassel

Bild 2: Flockig puderskivling och granatskivling ingår i en grupp av små fjällskivlingar knutna till rika ädellövskogar

Bild 3: Område i södra delen som tidigare hävdats som äng.

Bild 4: Gammal ask med mulm och spår från lövtäkt i område som tidigare brukats som äng

Bevarandemål

Lövrik skog, med stor andel ädellövträd och rik förekomst av äldre ädellövträd och hassel. Inslag av äldre gran finns på lämpliga platser.

Arealen nordlig ädellövkog (9020), taiga (9010) och löväng (6530) är tillsammans minst 8 ha.

Skogen präglas av hög andel lövträd av olika arter. Området har ett påtagligt inslag av gamla träd, ädellövträd och hassel. Grova och spärrgreniga träd står relativt fritt. Naturliga processer leder till att död ved förekommer i olika grovlek och nedbrytningsgrad. Skyddsvärda arter knutna till ädellövträd och mullrik jord förekommer rikligt.

Skötselåtgärder

- Ädellövträd som trängs av yngre träd frihuggs vid behov. Vid skötselåtgärder bör man även ha framtida träd som efterträdare i åtanke.
- Rökning av gran för att gynna ädellövträd.
- Åtgärder för att främja en ny generation spärrgreniga lövträd.
- Restaurering av tidigare ytor med ängsmark. Ett förslag till område är markerat med gula streck på bild 5 nedan.
- Bete.

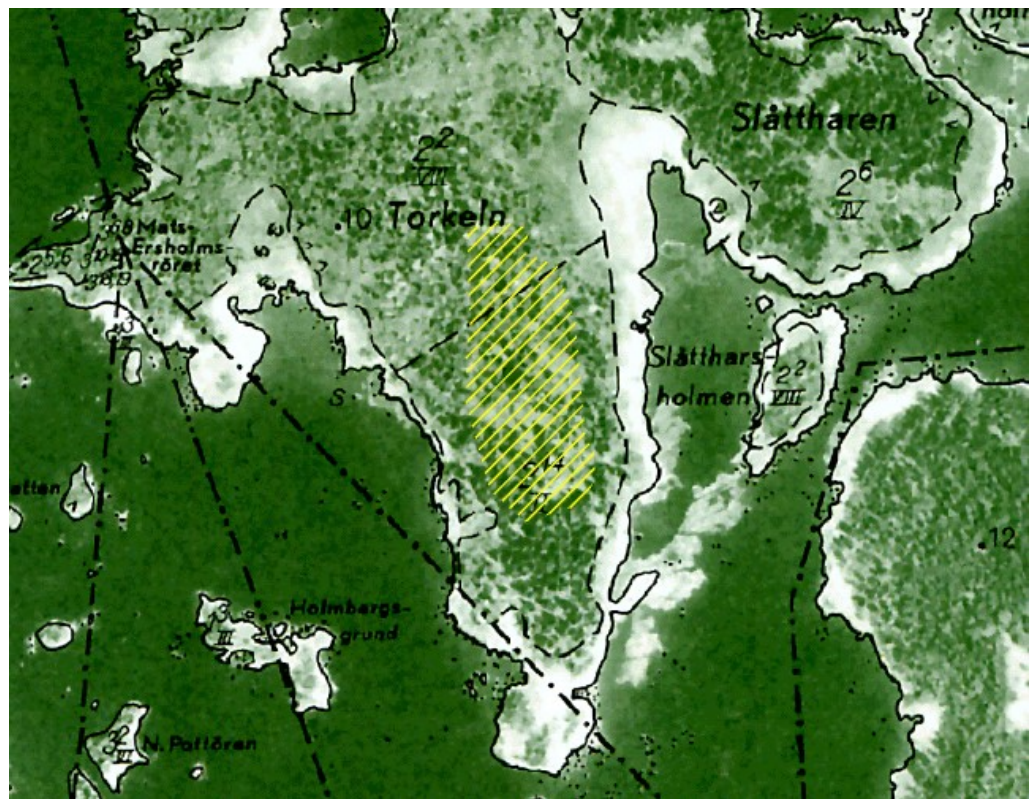

Bild 5. Område inom vilket restaureringsåtgärder till ängsmark skulle kunna göras, markerat på ekonomisk karta från 1955. Ungefärlig avgränsning.

Skötselområde B: Landhöjningsskog – 9,2 ha

Livsmiljötyp: Landhöjningsskog (9030)

Beskrivning

I skötselområdet ingår områden som klassas som landhöjningsskog enligt svensk tolkning av definitionen av naturtypen i EU:s habitatdirektiv, vilken bl.a. innebär att skogen är lägre liggande än tre meter över havet. Större delen av Slåttharsholmen räknas därmed som landhöjningsskog och även en relativt stor del av Torkeln. Landhöjningsskogen fortsätter på den samfällda marken utanför reservatet.

Skötselområdet domineras av klibbal, skogslönn och ask men även skogsalm har noterats. Hassel och gran förekommer på högre liggande delar av skötselområdet, framför allt i norra delen. Fältskiktet är rikt med arter som lundkardborre, hässleklocka, svart trolldruva och smånunneört.

Bild 6: Landhöjningsskog på Torkeln.

Bevarandemål

Lövrik skog, med klibbal och stor andel ädellövträd. Arealen landhöjningsskog (9030) är minst 9 ha. Naturliga processer leder till att död ved förekommer i olika grovlek och nedbrytningsgrad. Skyddsvärda arter knutna till klibbal, ädellövträd och mullrik jord förekommer rikligt.

Skötselåtgärder

- Ädellövträd, som trängs av yngre träd, kan vid behov frihuggas för att gynna prioriterade strukturer och arter.
- Bete.

Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i naturreservatet Torkeln som regionalt i länet.

Skötselåtgärd	Kommentar	Skötselomr.
Frihuggning av ädellövträd		A, (B)
Röjning av ung gran för att gynna ädellövträd		A,
Restaurering till ängsmark		A
Åtgärder för att främja en ny generation av spärrgreniga lövträd		A
Bete		A, (B)
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter åtgärd	A, B
Uppföljning av bevarandemål	Enligt uppföljningsplan	A, B

Upplysningar

Prioritering av skötselåtgärder

De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att Länsstyrelsen måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Den slutliga prioriteringen och tidsplaneringen på länsnivå genomförs av Länsstyrelsen.

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport Uppföljning av skyddade områden i Sverige och Länsstyrelsens översiktliga plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

Uttag av virke

På fastigheter som omfattas av intrångsavtal tillfaller virke m.m. som tas ut ur reservatet fastighetsägaren.

Fornlämningar

Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950). Till en fornlämning hör ett så stort område på marken, sjö- eller havsbotten som behövs för att bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Detta område benämns fornlämningsområde. Det kan behövas samråd med Länsstyrelsen inför åtgärder. Den som vill rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning ska ansöka om tillstånd hos Länsstyrelsen.

Kulturlämningar

Åtgärder som rör kulturlämningar ska ske i samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

Bilagor

3.1. Skötselområdeskarta

Källförteckning

Publicerade skrifter

ArtDatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020.

ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Forslund, M. (red) 2015. Ansvarsarter och ansvarsnaturtyper i Uppsala län. Länsstyrelsen Uppsala län. Meddelandeserien 2015:03.

Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987. Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv (del av objekt 99.999). Medd. från planeringsavdelningen 1987 nr. 2.

Länsstyrelsen i Uppsala län, 2019. Grön infrastruktur i Uppsala län. Länsstyrelsens meddelandeserie 2019:03.

Länsstyrelsen i Uppsala län och Skogsstyrelsen, 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län.

Naturvårdsverket. 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Rapport 6379.

- Naturvårdsverket. 2012. NV-04493-11. Vägledning Landhöjningsskog. Naturliga primärskogar i landhöjningskust.
- Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen 2024. Nationell strategi för formellt skydd av skog. Rapport 7168.
- Nitare, J. (red.) 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Opublicerade skrifter

- Greensway, 2019. Inventering av utredningsobjekt inför områdesskydd. Torkeln sida 35–38.
- Länsstyrelsen i Uppsala län. 2014. Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

Digitala källor

- ArtDatabanken, Artfakta. <https://artfakta.se/artbestamning>
- Riksantikvarieämbetet. Fornlämningsregister, <https://www.raa.se/hitta-information/fornsok>
- Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, <https://www.skogsstyrelsen.se/sjalvservice/karttjanster/skogens-parlor/>

Skötselområdeskarta

Skötselområde

- A - Hasselrik lövskog
- B - Landhöjningsskog
- Reservatsgräns

0 0,1 0,2 km

Skala: 1:5 000